

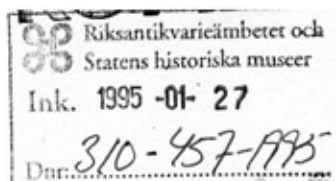

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Kulturmiljö

BESLUT

1995-01-17

221-5-89

Byggnadsminnesförklaring av Levar hotell och lusthuset på fastigheten
Levar 4:19, Nordmalings socken och kommun, Västerbottens län
(5 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen (SFS 1988:950) Levar hotell och lusthuset på fastigheten Levar 4:19, Nordmalings kommun för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

- Byggnaderna får inte rivas eller flyttas.
- Byggnaderna får inte till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.

Underhåll

- Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Samråd i vård- och underhållsfrågor skall ske med Länsstyrelsen.

r

Övriga bestämmelser

Med stöd av 3 kap 14 § kulturminneslagen kan Länsstyrelsen ge tillstånd till ändring av byggnadsminnet om det finns särskilda skäl.

Länsstyrelsen erinrar också om de generella bestämmelserna i 3 kap 10, 12 och 13 §§ i plan- och bygglagen om varsamhet och hänsyn till de kulturhistoriska och konstnärliga värdena vid ombyggnad, ändring och underhåll av befintliga byggnader.

Vidare stadgas i 3 kap 17 § plan- och bygglagen att tomt skall hållas i vårdat skick.

Redogörelse för ärendet

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Levar hotell väcktes av ägaren May-Liss Johansson den 11 maj 1981 enligt då gällande bestämmelser i lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen (SFS 1976:440).

Den 17 juli 1981 begärdes yttrande av Riksantikvarieämbetet. I sitt remissvar den 6 augusti 1981 gjordes bedömningen att en byggnadsminnesförklaring var väl motiverad, om byggnaden kunde återställas till det skick den hade efter

Postadress
901 86 UMEÅ

Gatuadress
Storgatan 71B

Postgiro
3 51 94-0

Telefon
Växel 090-10 70 00

Telefax
090-10 74 49

tillbyggnaden på 1850-talet. Ämbetet delade också Länsstyrelsens uppfattning att även lusthuset bör omfattas av byggnadsminnesförklaring.

Fastighetsägaren informerades om innebörden av byggnadsminnesförklaringen och fick förslag till skyddsföreskrifter för Levar hotell och lusthuset, vilka skriftligen godkändes den 31 augusti 1981.

Byggnadsnämnden meddelade den 30 september 1981 att den inte hade något att erinra mot förslaget till skyddsföreskrifter.

Arbetet med att återställa exteriören från 1850-talet har skett i två etapper, med statsbidrag för byggnadsvård.

Efter att huvudbyggnaden återställts till dess 1850-talsskick kan Länsstyrelsen slutföra byggnadsminnesförklaringen av Levar hotell.

Motivering

Levar hotell är en av de mest framträdande byggnaderna i Nordmalingsstrakten. Enligt brandförsäkringshandlingar timrades det upp redan 1827, men på- och tillbyggdes på 1850-talet, då Levar hotell fick det utseende det har idag. Äldre foton visar att byggnaden var tidstypisk för empiren. Stildetaljer som de rundbågiga fönsteröppningarna på övervåningen och blindskortstenarna på taket har nu rekonstruerats.

Gården uppfördes av sockenskrivaren och verksägaren Jonas Arctaedius och ombyggdes av dennes son som var skollärare, handelsman och organist samt klockare liksom fadern. Erik Olof Arctaedius avled 1853 och därefter övergick gården till hans hustru Ottilia som fortsatte att driva affärsrörelse. Deras son löjtnant Jonas Arctaedius ägde egendomen i slutet av 1800-talet. Ytteligare en renovering utfördes på 1890-talet under dåvarande ägare, värdshusvärden Per Nordin.

Byggnaden blev gästgivargård 1860 och fortsatte den gästgiveritradition som funnits i Levar sedan 1630-talet då kustlandsvägen byggdes från Nordmalings kyrka mot Umeå. Än idag bedrivs matservering och uthyrning av rum.

Lusthuset är uppfört i schweizerstil, den är en träbyggnadsstil som var vanlig under 1800-talets senare hälft. Gavelkrönen är dekorerade med lövsågerier.

Den nuvarande ägarinnan har återställt Levar hotell till dess 1850-talsskick och har som målsättning att för framtiden bevara de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och hålla de tillgängliga för allmänheten.

Levar hotell och dess lusthus representerar en sällsynt typ av byggnader i Västerbotten. De uppfyller kravet i 3 kap 1 § kulturminneslagen; byggnaderna är att betrakta som synnerligen märkliga genom sitt kulturhistoriska värde och får därmed förklaras som byggnadsminne.

./. Hur detta beslut kan överklagas till kammarrätten, se bilaga.

Göran Theolin

Karin Eriksson

Bilagor

Byggnadsbeskrivning
Situationplan
Fotografier
Uppmätningsritningar av lusthuset
Hur man överklagar

Kopia till

Byggnadsnämnden
Riksantikvarieämbetet för ev överklagande (3 ex), delgivningskvitto
Västerbottens museum
Kulturnämnden
Plan
KMf
Inskrivningsmyndigheten, (efter laga kraft)
Riksantikvarieämbetet, byggnadsminnesreg (efter laga kraft)
Västerbottens museum , (efter laga kraft)

Levar hotell och lusthuset på fastigheten Levar 4:19, Nordmaling socken och kommun, Västerbottens län

Inledning

Levar är en gammal jordbruksby med anor från senare delen av 1300-talet. Bebyggelsen är belägen på två nordsydgående moränåsar. Levar hotell ligger i vägkorsningen av den gamla kustlandsvägen som går genom byn och byvägen mot Järnäs. Levar hotell är en av de mest framträdande byggnaderna i Nordmalingstrakten, med stildrag som är karaktäristiska för empiren. År 1860 blev byggnaden gästgivargård och fortsatte den gästgiveritradition som funnits i Levar sedan 1630-talet då kustlandsvägen byggdes från Nordmalings kyrka mot Umeå. Än idag bedrivs matservering och uthyrning av rum.

Historik

Levar skiljer sig från den traditionella jordbrukarbyn eftersom det finns förhållandevis många stora bostadshus från sekelskiftet. Förutom att ståndspersoner och handelsmän bodde här, fanns det en koncentration av offentliga inrättningar i Levar, såsom bank, postkontor och telegrafkontor, samt läkarbostad och sjukstuga. De stora husen utformades enligt 1800-talets modestilar för träarkitektur. Dessa blev förebilder för bönderna och bidrog till att panelstilar även tillämpades på bondgårdarnas mangårdsbyggnader.

Enligt brandförsäkringshandlingar timrades Levar hotell upp redan 1827 i en våning med vind, men på- och tillbyggdes med bredare och högre mittparti på 1850-talet då byggnaden fick det utseende den har idag. Två tillhörande flygelbyggnader uppfördes 1833 respektive 1840. Ett stort antal ekonomihus ingick också i egendomen. Dessa byggnader har antingen rivits eller avstyckats till andra fastigheter. Bevarat är dock lusthuset som byggdes 1902.

Huvudbyggnaden uppfördes av sockenskrivaren och verksägaren Jonas Arctadius. Ombyggnaden på 1850-talet utfördes troligen av dennes son Erik Olof Arctadius, som var skollärare, handelsman och organist samt klockare liksom fadern. Han avled 1853 och därefter övergick gården till hans änka Otilia Arctadius som fortsatte att driva affärsrörelse. Ytterligare en renovering utfördes på 1890-talet av dåvarande ägare, värdshusvärden Per Nordin. Under 1930-40-talen skedde en del stora förändringar både invändigt och utvändigt, bl a tillkom glasverandan och övervåningens altan. Med utgångspunkt från äldre fotografier återställdes exteriören år 1991 till det utseende den hade under 1850-talet.

Huvudbyggnaden

Exteriör

Levar hotell är en representativ byggnad uppförd i herrgårdsstil med högre mittparti, lägre sidopartier och flackt valmat tak. Byggnadens utvändiga mått är cirka 25 x 16 m och höjden från stenfoten till väggbandet 5,50 m. Sockeln består av en 0,9 m hög kalkrappad stenkolsstjärad stenfoot. Timmerstommen är klädd med locklistpanel målad med vit oljefärg och fältindelat med bröstningslist och gördellist. På plåttaket sitter blindskorstenar som markerar ytterkanterna på mitt- och sidopaviljongerna. Fasaden är dekorerad med breda knutlådor och breda

Bilagor

Byggnadsbeskrivning
Situationplan
Fotografier
Uppmättningsritningar av lusthuset
Hur man överklagar

Kopia till

Byggnadsnämnden
Riksantikvarieämbetet för ev överklagande (3 ex), delgivningskvitto
Västerbottens museum
Kulturnämnden
Plan
KMf
Inskrivningsmyndigheten, (efter laga kraft)
Riksantikvarieämbetet, byggnadsminnesreg (efter laga kraft)
Västerbottens museum , (efter laga kraft)

halvhöga pilastrar med speglar som inramas av röda lister. Fönstren på nedre botten är sexdelade mittpostfönster. Med undantag av fönstren under altanen och glasverandan är fönsteromfattningarna upphöjda från gördellisten och fältet som bildas är målat i samma färg som husfasaden. Samtliga fönster på övervåningen är rundbågiga.

Östra fasaden som är byggnadens entréfasad karaktäriseras av mittpartiets höga och tätt placerade fönster. Jämfört med bottenvåningens fönster avslutas dessa med en halvrund del inrymmande två blinderade fönster. Längs hela mittpartiet sträcker sig en överbyggd altan. Entrédörren är förskjutet åt norr. Dörrens placering och utformning är inte ursprunglig liksom altanens snickeridetaljer och tillbyggnaden för varuintaget.

Den södra gavelfasaden har två symmetriskt ställda fönster på vardera våning. De övre är halvrunda fyrluftsfönster. Mellan bottenvåningens fönster sitter en envårig pilaster.

Västra fasaden är Levar hotells representativa sida - den man ser från kustlandsvägen. Här dominerar intrycket av fönstrens symmetri och mittpartiets verandautbyggnad. På sidopaviljongerna sitter två fönster nere och två uppe. På höger sida, som är något längre, artikuleras även fasaden av en envårig pilaster. Utbyggnaden omges av sexdelade mittpostfönster. Mittpartiet har fyra höga rundbågiga fönsteröppningar, en med dörrar till verandan. Mittpartiets hörnpilastrar kröns av rombformade fält.

Den norra fasaden är nästan identisk med den södra gaveln. Istället för en pilaster sitter ett smalt tredelat fönster på nedre plan.

Interiör

Efter ombyggnaden på 1930- och 40-talen förändrades delvis den ursprungliga planlösningen och mycket av 1800-tals inredningen byttes ut.

Den ursprungliga byggnadens grundplan ser ut att ha varit en långsträckt variant av den karolinska planformen med förmak, sal och sidokammare. I brandförsäkringshandlingar från 1907 beskrivs att bottenvåningen hade två förstugor med trappor, tambur, kök och sex boningsrum och att andra våningen hade förstuga, stor hög salong, 5 boningsrum och fyra genomgångar. Det är dock svårt att avgöra exakt hur rummen låg.

Idag är byggnaden anpassad till behovet av köksutrymmen, kapprum o s v. I öppen anslutning till bottenvåningens matsal ligger den inglasade verandan. På det övre planet ligger en praktfull sal med imponerande takhöjd. Invändigt är de flesta utrymmen klädda med masonit. Porslinskakelugnar, dörr- och fönsterfoder, paneler och andra gamla inredningsdetaljer är borttagna, däremot finns vissa äldre dörrar kvar.

Lusthuset

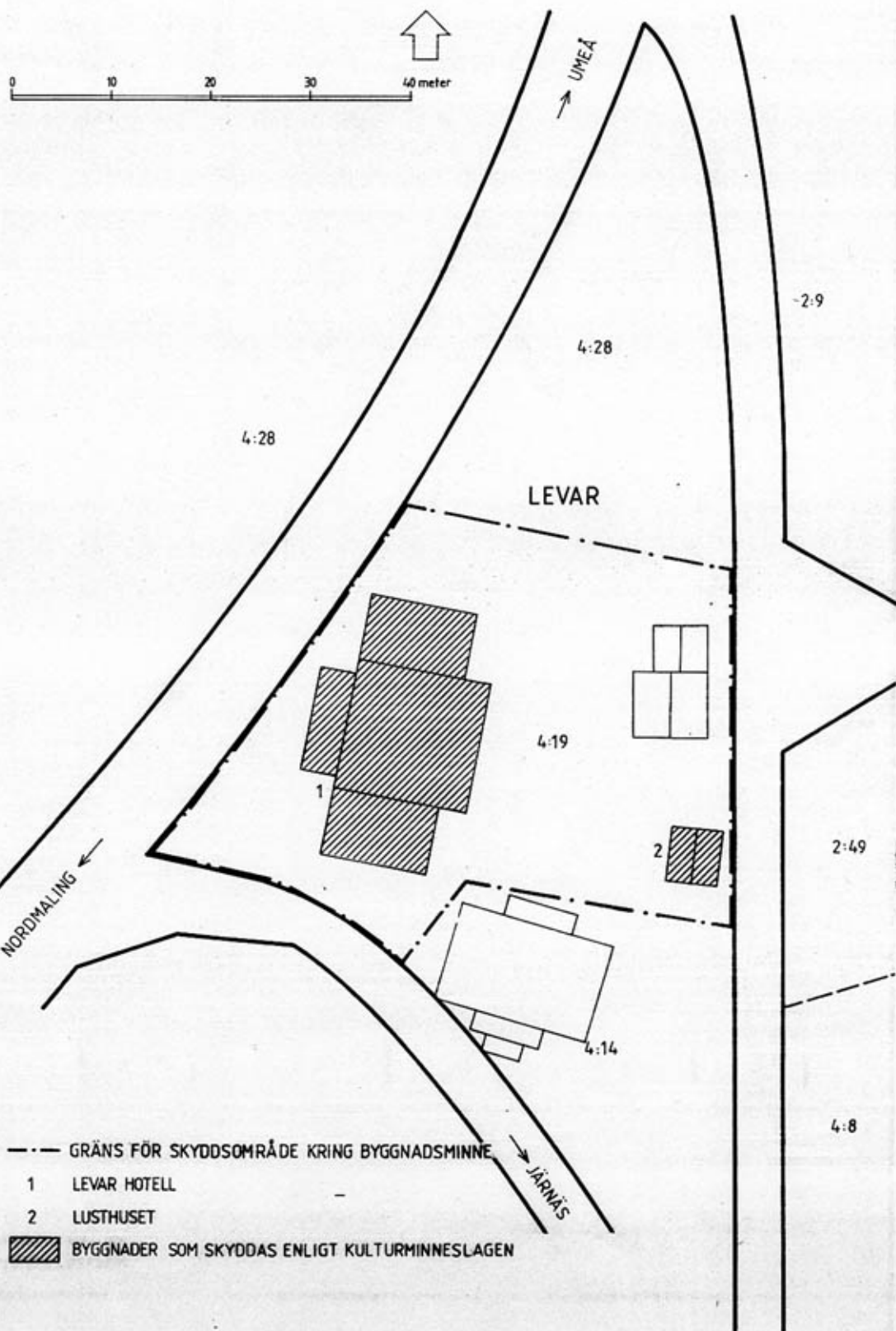
Levar hotells lusthus är en liten kvadratisk byggnad på låg stenfoot. Stommen av stolpar är klädd med liggande panel i fönster- och gördelbröstningarna och stående panel i gavelfälten. Fasaden är vimlad med mörka lister och fönsteromfattningar.

Dubbeldörren på västra sidan omges av fönster. Övriga sidor har sexdelade mittpostfönster inramade av liknande fönsteromfattningar som huvudbyggnadens fönster på nedre plan. Taket är korsformat och täckt med papp. I gavelröstena sitter lövsågerier. Invändigt har rummet boiserade och oljemålade väggar och tak. Lusthuset uppfördes 1902 men den typ av panelarkitektur som användes var dock vanligt förekommande flera årtionden tidigare.

Källor:

Brandförsäkringshandlingar Fnr: 15723, 17703, 28893, 31671 och 39038.

BYGGNADSMINNESFÖRKLARING AV LEVAR HOTELL OCH LUSTHUSET
PÅ FASTIGHETEN LEVAR 4:19, NORDMALINGS KOMMUN

Levar hotell och lusthuset på fastigheten Levar 4:19,
Nordmaling socken och kommun, Västerbottens län

Fotobilaga inför byggnadsminnesförklaring

Fotograf: Robert Mullins

Tid: 1991

Negativ: K 5383:9-19, K 5383:23

Negativen förvaras i Västerbottens museums bildarkiv.

Översikt av Levar
hotell från sydväst.
(K 5383:13)

Västfasad
(K5383:10)

Detalj av utbyggnad
med veranda på väst-
fasaden.
(K5383:11)

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Kulturmiljö

Östra fasaden,
tillika huvudentré
(K 5383:9)

Norra gaveln
(K 5383:23)

Södra gaveln
(K 5383:12)

Lusthuset och del
av hotellet
(K5383:14)

Lusthuset från
nordväst
(K5383:18)

Södra gaveln av
lusthuset
(K 5383:15)

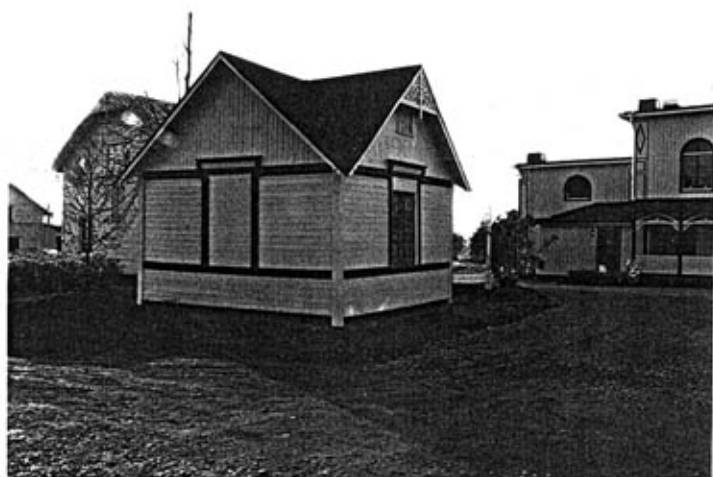
LÄNSSTYRELSEN

Västerbottens län

Kulturmiljö

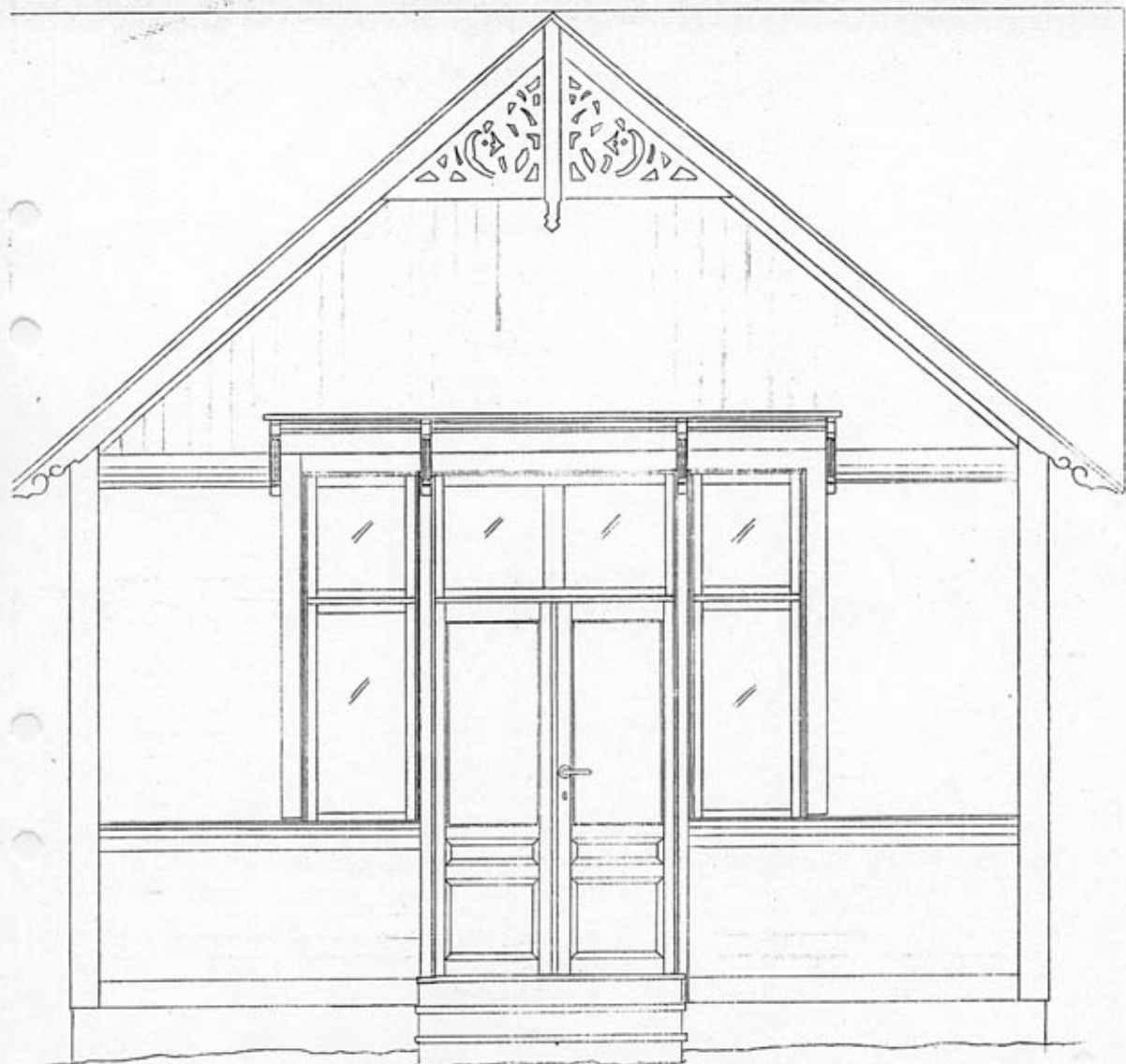
Lusthusets norra
gavel
(K 5383:17)

Lusthuset från
nordost
(K 5383:16)

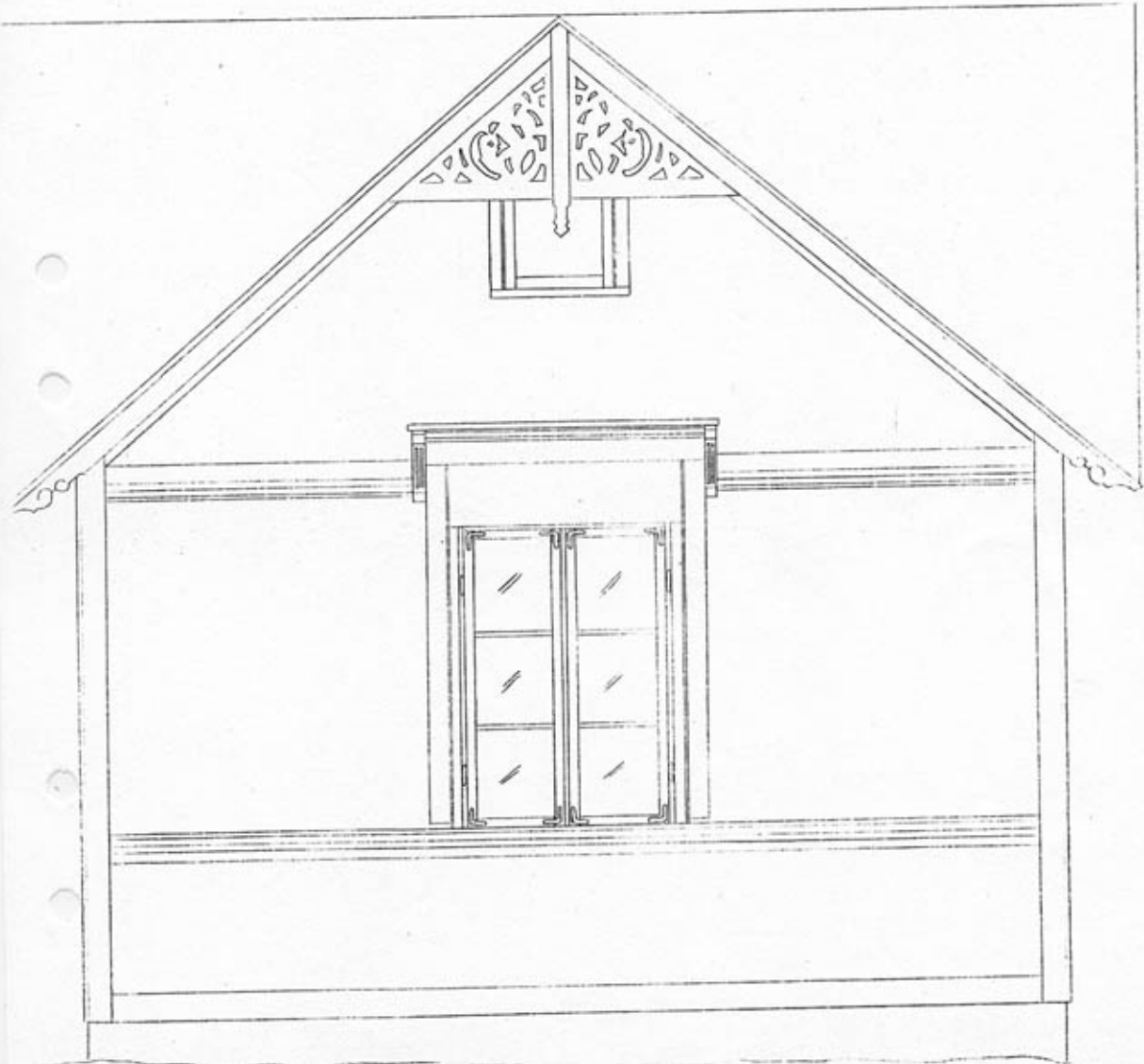

Detalj av entré-
fasad till lust-
huset
(K 5383:19)

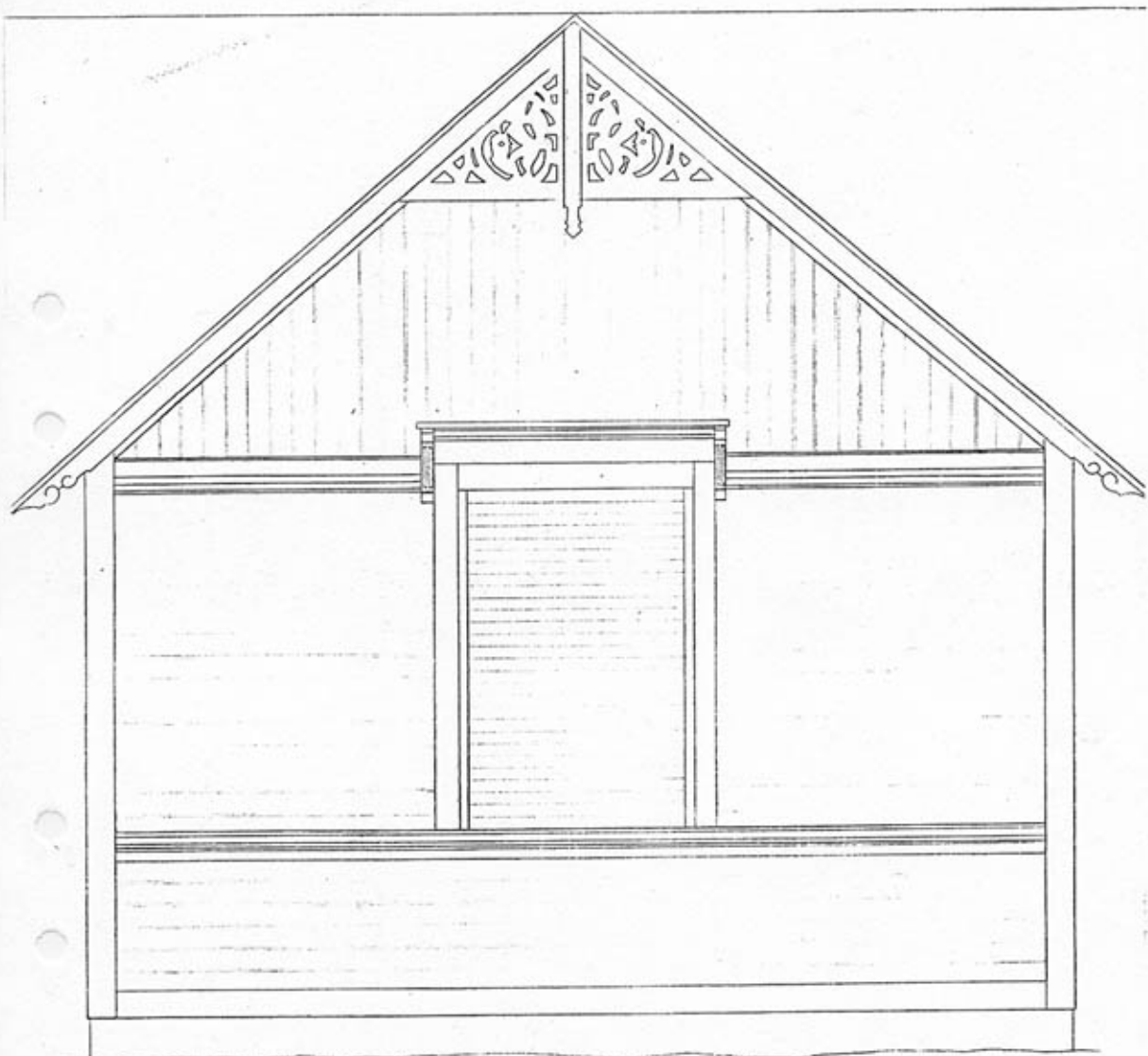
LUSTHUS VID LEVARHOTELL
 LEVAR 5:119
 FASAD NÖR VÄSTER
 SKALA 1:120
 ENLIGT UPPMÄTNING 5406
 GÖTT GRIP

Glob 28

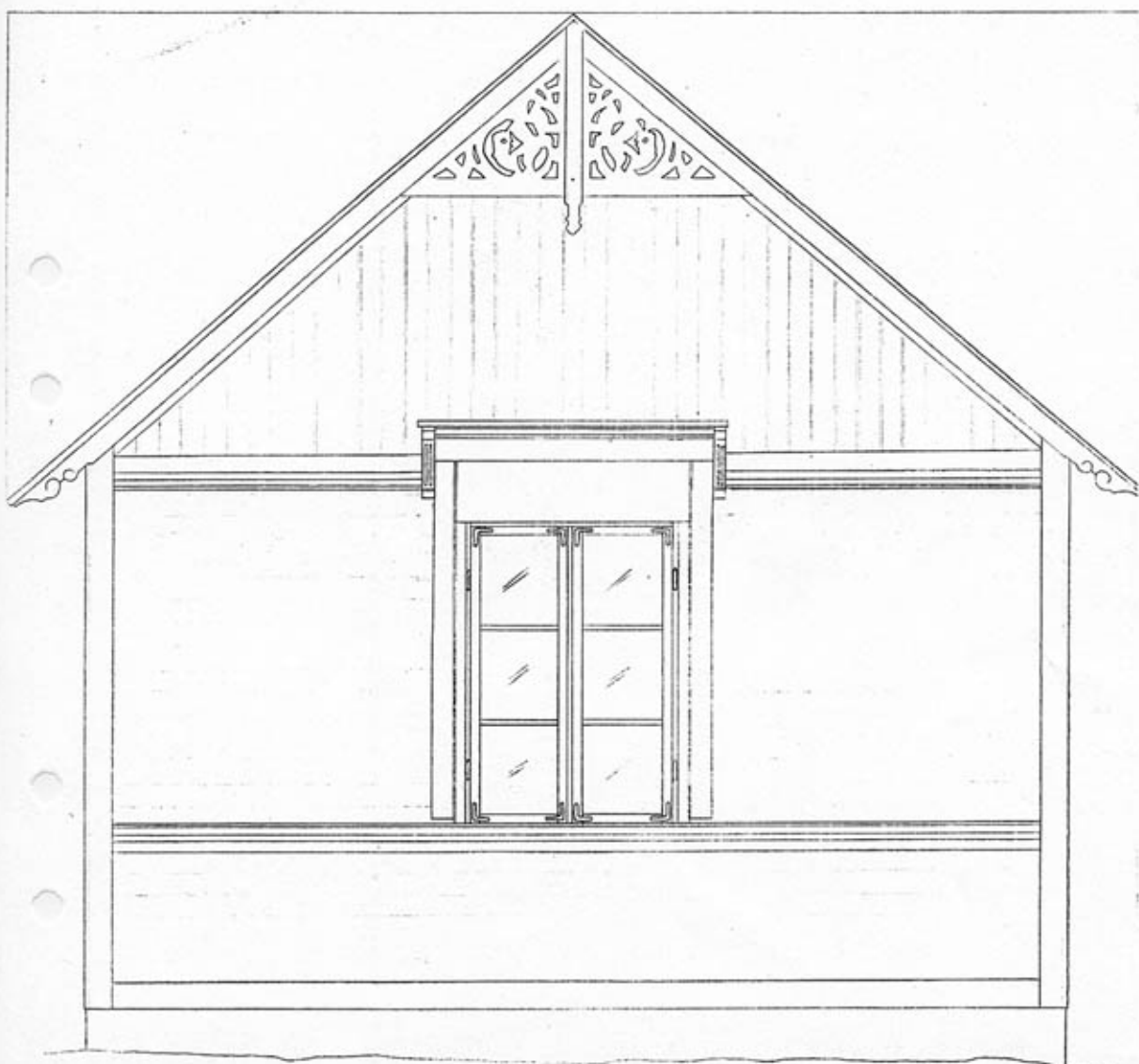
LUSTHUS VID LÉVARHOTELL
 LÉVAR. 1919
 FASAD BHT 1922
 SKALA 1:10
 ENLIGT UPPMÄTNING 9606
 OLOF GRIP

Olof Grip

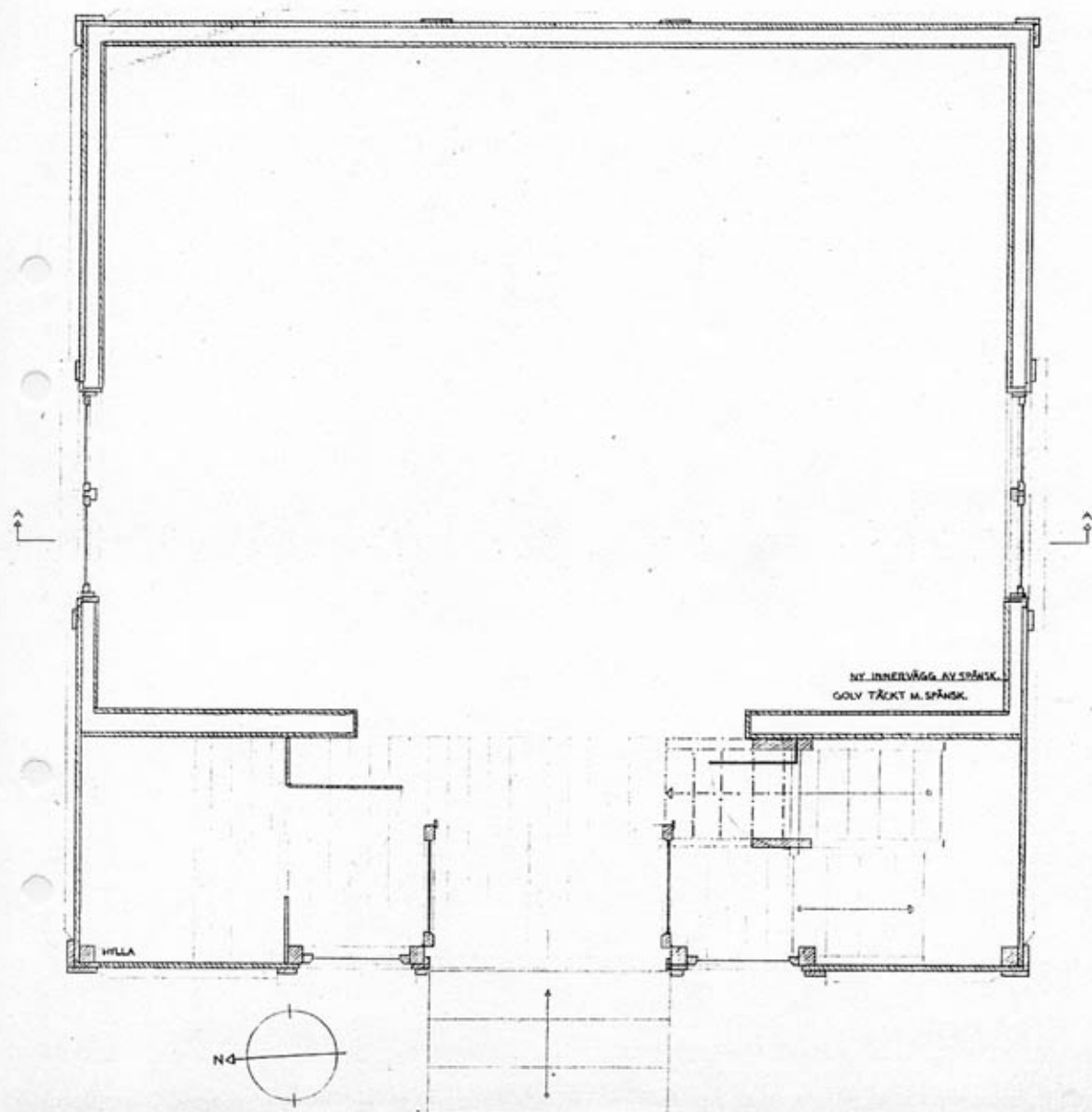
LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 LEVAR 6117
 FASAD MOT ÖSTER
 SKALA 1:50
 ENLIGT UPPMÄTNING 706
 OLOF GRIP

Olof Grip

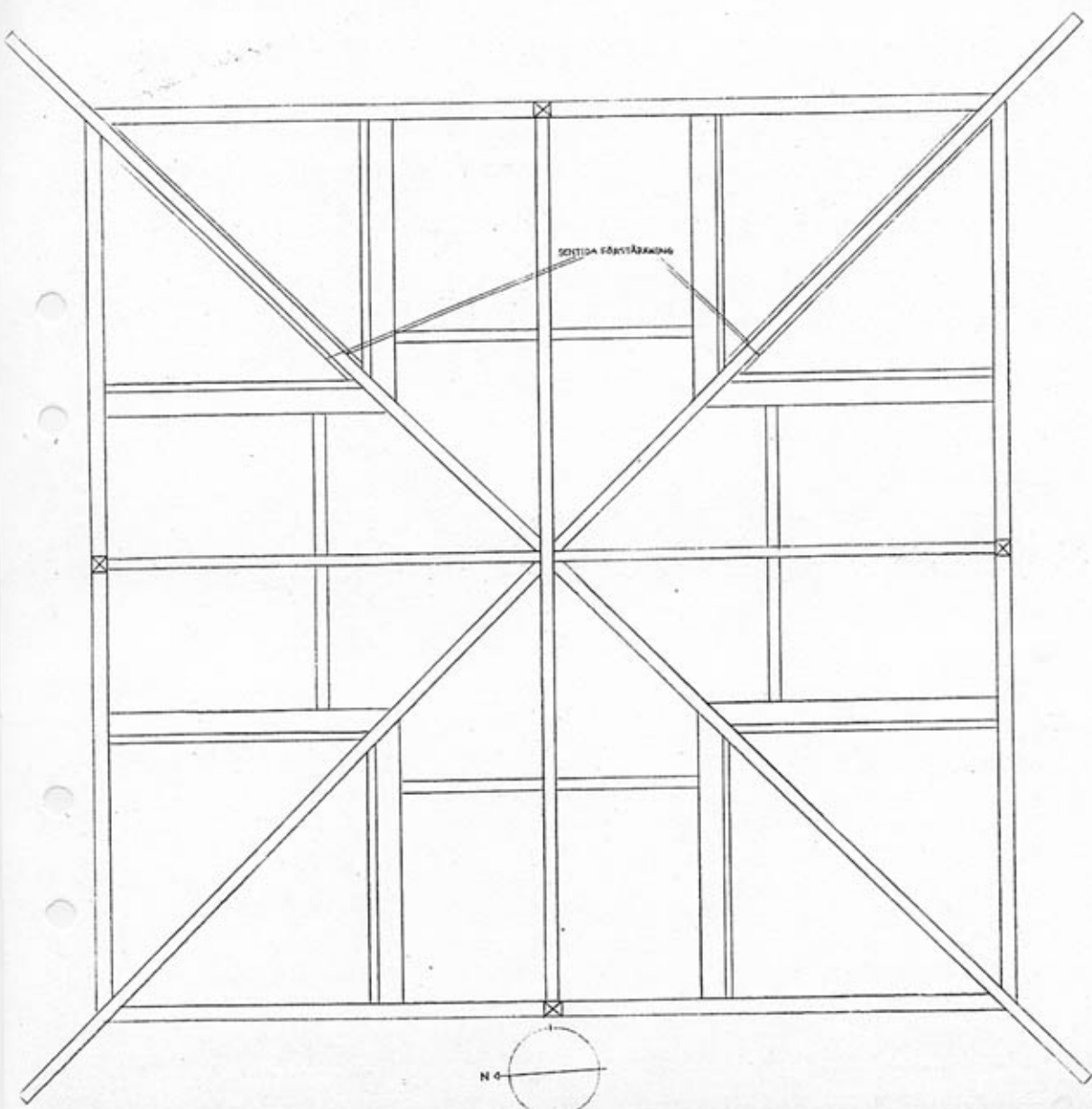
LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 LEVAR 4:119
 FASAD VEST SÖDER
 SKALA 1:100
 ENIGST UPPMÄTNING 1/16
 OLOF GRIP

Glob. 20

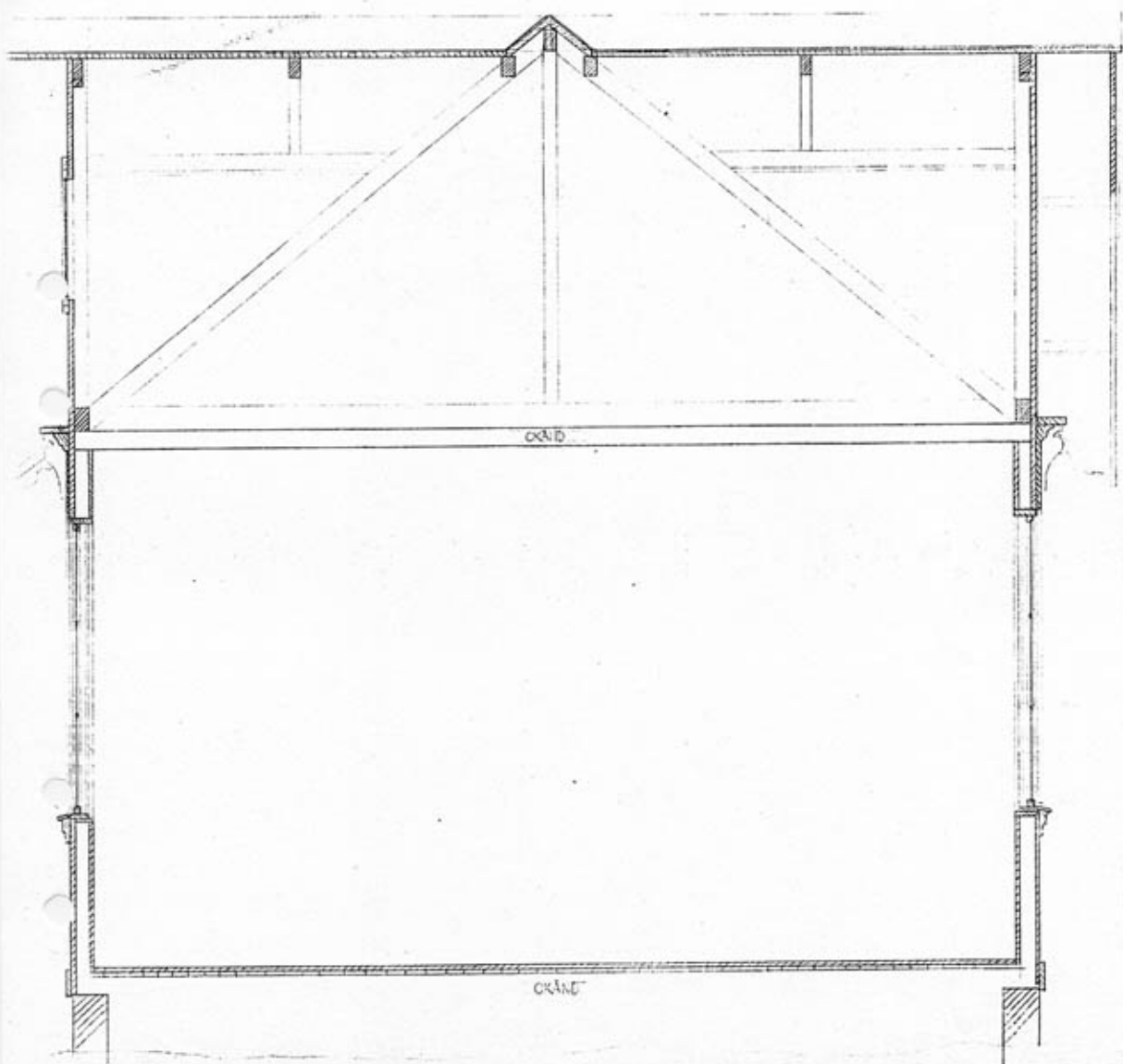
LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
LEVAR 4:13
PLAN
SKALA 1:20
ENLIGT UPPMÄTNING 9506
OLOF GRIP

Grip

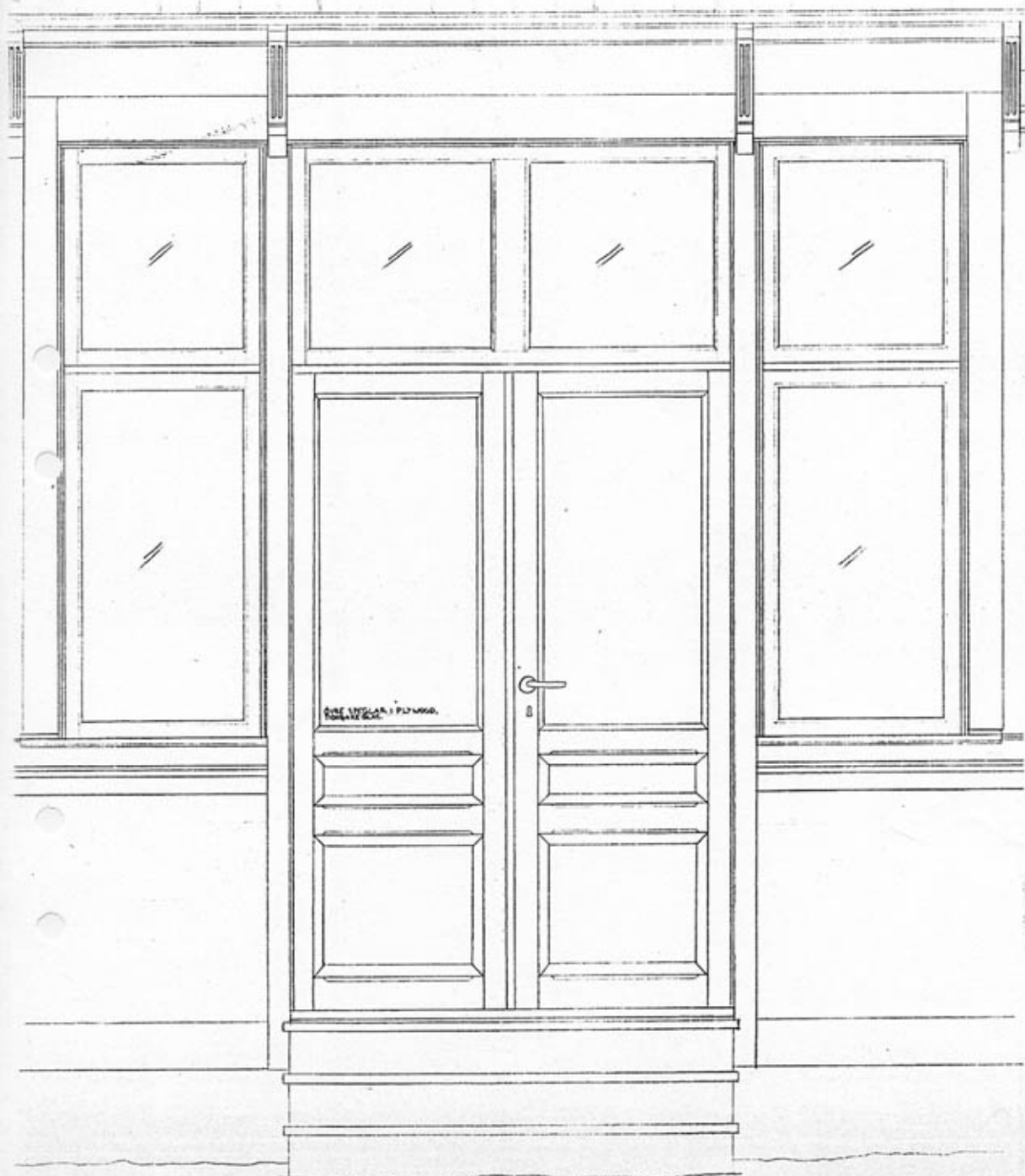

LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 LEVAR 6 119
 TAKSTOLSPÅN, FRÅN DIN
 SKALA 1:20
 ENLIGT UPPMÄTNING 1606
 OLOF GRIP

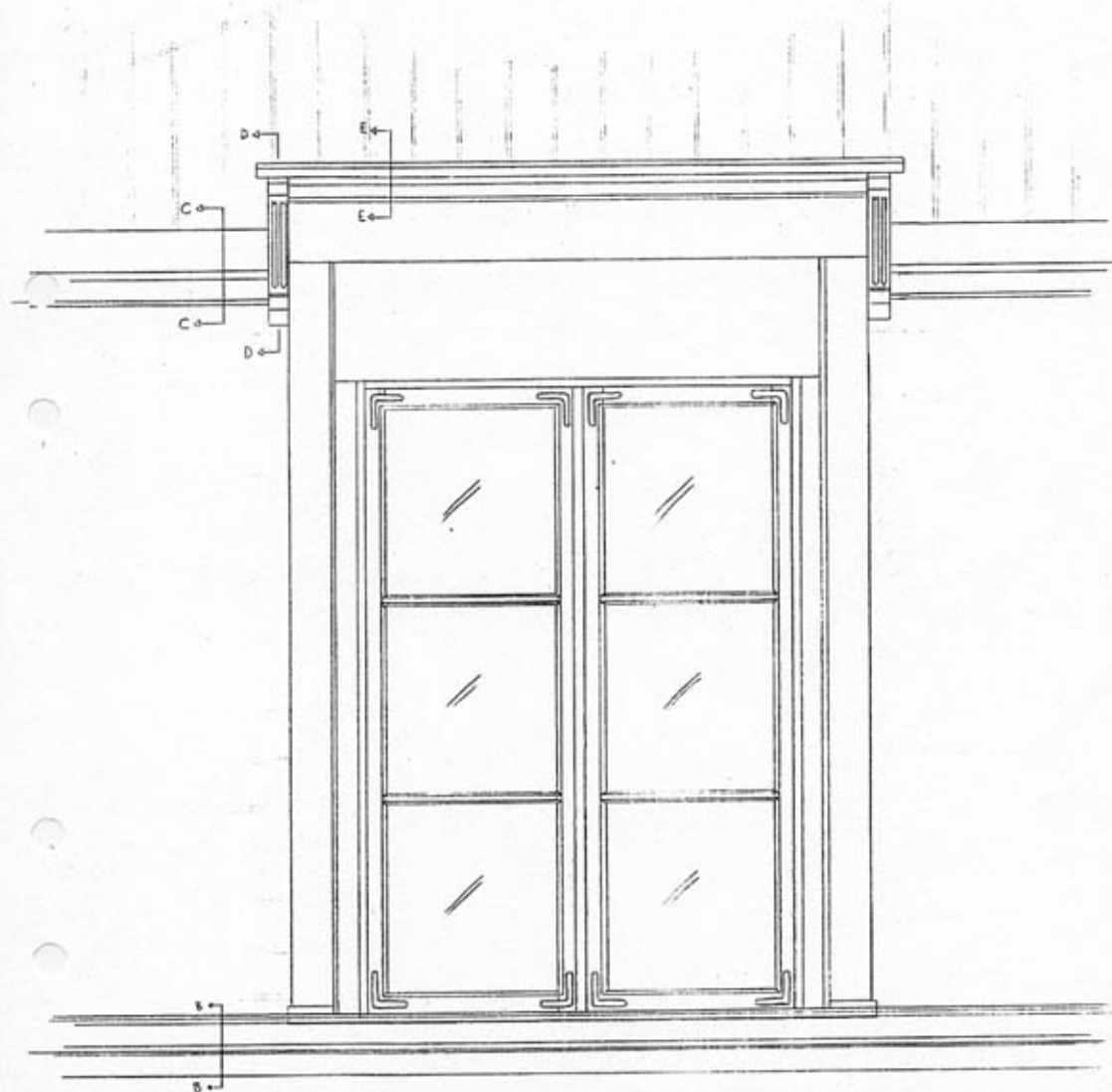
Olof Grip

DISTRICT VILLAGE HOTEL
 PLAN & ELEVATION
 SCALE 1/2" = 1'-0"
 ENGINEERING FIRM
 H. G. GRIFF

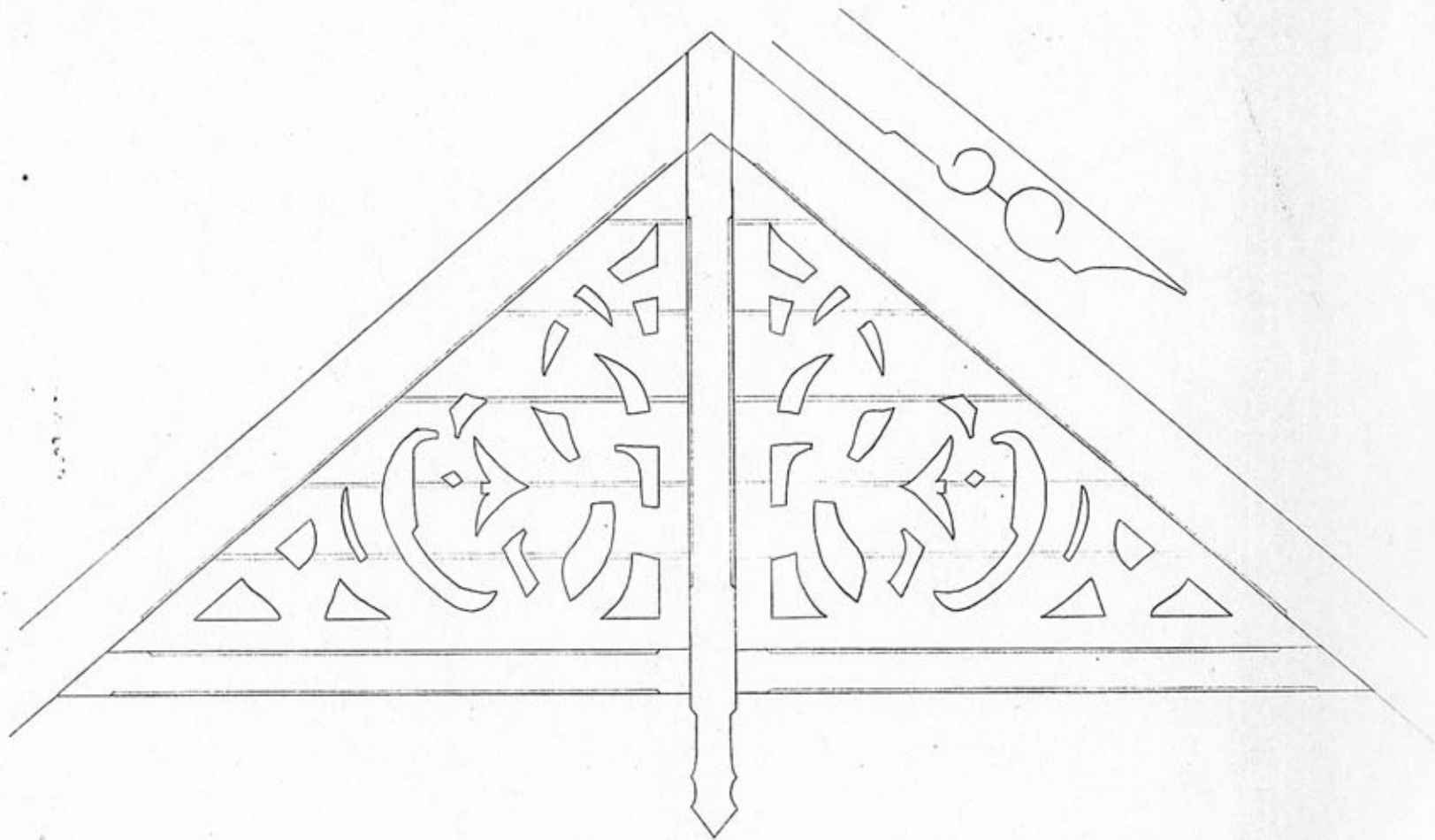

LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 DRAWN BY
 ARCHITECTURE
 CALATTO
 ENERGY EFFICIENCY SLIP
 DATE 2012

LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 LEVAR 4:19
 FASADELEVATION
 SKALA 1:10
 ENLIGT UPPMÄTNING 9406
 OLOF GRIP

Olof Grip

LUSTHUS VID LEVAR HOTELL
 LEVAR 4:113
 GAVELFYLNING, VINDSKIVESPEKT
 SKALA 1:15
 DRUJT UPPRÄTTNING 1906
 OLUF GRIP

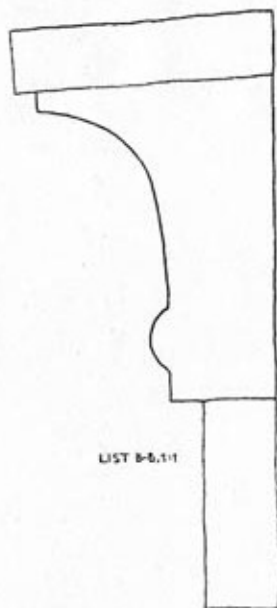
Oluf Grip

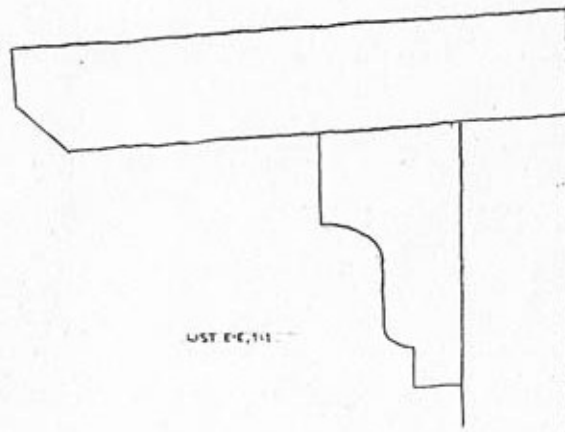
LIST C-E, 1/1

FASADPANEL, 1/1

LIST B-E, 1/1

LIST E-E, 1/1

VOLUT D-D, 1/1

LUSTHUS VID LEVAR, HOTELL
LEVAR 4-19
FASADMETALLER
SKALOR 1/1, 1/2
ENLIGT UPPMÄTNING 1:50
OLOF GRÖN

Grön